

שופטים ג

אין זיך דעם תוקף פון מצות „שציתו בטינתו“⁸ ויכלונו אייר פון די קולות ולפידים וכו' וואס זיינען געווען בא מזן תורה און אפי"כ אין גיט דעפער, האמילנו לישראל" — ווארעם דאמאלס וואלט אויסגעקומען אז דוקא נבואת רדברי משה איז מפני האות לבדו (און האט נישט דעם תוקף פון תורה!) — נאר „מעמד ה' סניג לבדו היא הראיה“ וכמפורש⁹ אז דורך וואס „ב' יאמנו לעולם“ — דורכ- דעם וואס „אנכי ס' בא אליך בעת הענין בעבור ישמע העם בדברי עמך“¹⁰.

און דערצייכער אין דער רמב"ם מדייק „מפני המצוה שצוה משה בתורה... אלי תשמעו“ — ווייל זיינענדיג א „מצוה... בתורה“¹¹ צו טוט עס אויף א תוקף מיוחד וואס עס האט נישט א צווייטן שטייג וואס עס האט נישט א צום היליק עקרי ויסודי הנביא, ביז צום היליק עקרי ויסודי

(8) גם אלי שצונו עיי משה רבנו במרה כי לפני מתי ובמי שמדייק ברמב"ם שם, במה שצוה בסיו"כ „(בהוצאת אפסות) משה שצוהו בסיו"כ שמתו (יט ט) שמונה ברמב"ם בסיו"כ והיא (פ"ח ד"א).
 (10) שיעור רא' „האש הקולות והלפידים“ — וה עיינו ורא' ולא ז"ר.
 (11) ודוא (משה) נגיש אל ולפידים.
 (12) הקול מזכיר אלי ואנו שומעים — אונז שמעו ולא אורז — עפ"י: (1) מובנת ארכות ורמב"ם שם, (2) שלא מציינו שהשם יאמר למשה ולא ר"ה בהאש כי עשיתו אות עיי משה בכלל.
 (3) דנבואת — ואין מקיל (ובמילא אין צורך באים ואת ומלומד, כלקמא בפנימ.

(13) ובפרט עיי גירסת האבירנאל (כ"ח במה כתיב ודפסו רמב"ם — ראה ספר המדע. ירושלים תשכ"ד). שצוה בתורה — בלי תובת. משה.
 (1) הערו און פאלגו — זאגט דער רמב"ם: „של נביא שיעמוד אחר משה רבינו אין אנו מאמינים בו מפני האות לבדו... אלא מפני המצוה שצוה משה בתורה ואמר אמת אמת אלי תשמעו“.
 אע"פ אז דאס וואס אין אנו מאמינים בו מפני האות לבדו איז מוסבר בהגיון בפשטות ווייל אז „אותי קען מען מאכן אייר“, בלש ולכחוק⁴, וואס עפ"י דארף אויסקומען, אז אלי יצויר און מען וואלט געווען זיכער אז עס איז נישט בלש וכבישוף ובמילא — אז ער איז א נביא אמת, וואלט מען געווען מהזייב צו פאלגו אים אייר אז דעם צווייטן „אלי תשמעו“, וויבאלד אז די רייד פון א נביא איז „דבר ה'“ —

אין אבער, עייס הידוע בנוגע די מצוות אויף וועלכע סאיז געווען א צווייטן אויף פאר מ"ת, אז דאס וואס מיר זיינען מקייים די „מצוות איצט אין, אין אנו עושין אלא במצות הקב"ה עיי מרעה, לא שתמכ"ה אמר זה לנביאים שלפניו“⁷ — אין פארשטאנדיק, אז ער"ז אין אייר בנוגע די ציונים של הקב"ה דורך נביאים נאר מ"ת, אז מצד נעמס האבן זיי נישט

אין אבער, עייס הידוע בנוגע די מצוות אויף וועלכע סאיז געווען א צווייטן אויף פאר מ"ת, אז דאס וואס מיר זיינען מקייים די „מצוות איצט אין, אין אנו עושין אלא במצות הקב"ה עיי מרעה, לא שתמכ"ה אמר זה לנביאים שלפניו“⁷ — אין פארשטאנדיק, אז ער"ז אין אייר בנוגע די ציונים של הקב"ה דורך נביאים נאר מ"ת, אז מצד נעמס האבן זיי נישט

אין אבער, עייס הידוע בנוגע די מצוות אויף וועלכע סאיז געווען א צווייטן אויף פאר מ"ת, אז דאס וואס מיר זיינען מקייים די „מצוות איצט אין, אין אנו עושין אלא במצות הקב"ה עיי מרעה, לא שתמכ"ה אמר זה לנביאים שלפניו“⁷ — אין פארשטאנדיק, אז ער"ז אין אייר בנוגע די ציונים של הקב"ה דורך נביאים נאר מ"ת, אז מצד נעמס האבן זיי נישט

אין אבער, עייס הידוע בנוגע די מצוות אויף וועלכע סאיז געווען א צווייטן אויף פאר מ"ת, אז דאס וואס מיר זיינען מקייים די „מצוות איצט אין, אין אנו עושין אלא במצות הקב"ה עיי מרעה, לא שתמכ"ה אמר זה לנביאים שלפניו“⁷ — אין פארשטאנדיק, אז ער"ז אין אייר בנוגע די ציונים של הקב"ה דורך נביאים נאר מ"ת, אז מצד נעמס האבן זיי נישט
 (1) פירשטו ית, יט.
 (2) ראה מניח המצוה שבריש ספר היד מ"ע קעט.
 (3) ויל סידר התורה פ"ח ד"ב.
 (4) הל ר"פ"ז, ורא' גם ד"ג שם.
 (5) להעיר מספר החקירה להוצ' (סד, ב); דכמה אחרות יש שא"א שהיו נעשים אלא לנבא אמת... וא"כ כוליה הנובוא לתקיים עיי אחרות אלי.
 (6) פירש'ם לרמב"ם תולין פ"ז.
 (7) ובהוצאת אפסות: מפני צוויי ה' כי לא מפני שה צוה בכך לנביאים שקודמות.

שופטים ב

און דערצייכער אין די מצויות פונעם רוב נישט בכוח צו מבטל זיין דעם מליצוים פון די מצרים³³.
 1. עפי' הנ"ל, אז אין אייר מצרים זיינען נאך אלץ פאראן פון די מצרים פון אמאל, קומט ארויס א תוספת התעוררות אין עבודת ה' במינו אלה — ובהקדים:

הגם אז אלץ ענינים פון תורה זיינען אריין אינגעס כולל פון התורה היא נצחית³⁶ — אויף אלץ זמנים און אין אלע מקומות — פונדעסטוועגן איז דא א חילוק צווישן די ענינים וועלכע מייקען נישט מקיים זיין כפשוטם (און די נצחיות זייערע איז בהתנאות הענינים), און זי זאכן וואס זיינען אויך איצט פאראן במשמיות — ווארום דאס באזוהייט אז אין די ענינים אין די „מצויות נאך מיט א גרעסערן תוקף, זי דריקט זיך אויס אויך אין עולם הזה הגשמי לענין כל העמים.

און אויך בענינו: עס שטייט אין פסוקים³⁷, אהם ראוהם אשר עשיתו למצרים ג' ועתה אם שמוע תשמעו בקולי ושמרתם את סגולה מל העמים ג' ברית והיתם לי וגו' קודש. פון דעם איז מובן, אז דער אהם ראוהם אשר עשיתו למצרים ג'.

און דאס ווערט די הכנה קרובה צו דעם „בקולי תשמעו“³⁸, וואס ברענגט דעם „היו"ו³⁹ — דעם היום פון ביאת המשיח, כהכמתח משיח צדקנו, בקרוב ממש.
 (38) תהלים צ"ג, י.
 (39) תהלים שם פמהר"ו צ"ח טע"א.
 (34) ע"ד מ"ש ב"ר נור"ם (נב, א) לענין ביטול פון כמטל אל דבר שהוא דומה לחיה אנו מחלישים ומבטל אל מעמיד ומחיה וגו' לדעת ר"ב.
 ד"ר"אוי ליל כי אתר חילוקי באסור היתר — ה"ר כח, הוא דומה להכרי' בענין אסור גומא — כלקמא בפנימ.
 (35) להעיר ג"כ מסור י' ס"א מדוי הוא דאמאר איין יודע וברמב"ם ג"כ שם.
 (36) תורה רפ"ד.
 (37) יתרו י"ט, ד"י.

והדש, אין א פיל הארבעער ווי להכחיש נבואתו של משה" (בב"ל ס"א), אן די ציזויים שע"י הנביאים (בב"ל, כמובן, איר נבואת משה) האבן ניט דעם תוקף מיוחד פון די מצות התורה שברר סיני?

ד. לכאורה וואלט מען געקענט מסביר זיין, אז דערפאר זאגט דא דער רמב"ם, להכחיש נבואתו של משה" (און ניט, להכחיש התורה), ווייל דווקא דורכדעם קומט די הוכחה אז, הרי זה נביא שקר" (ובבב"ל — האט ער אלע דיעים פון נביא השקר) —

און ווי דער רמב"ם אין מבאר אין פריעדיקן פרק (בב"ל) אז היית ווי נבואת משה רבינו אינה על פי האמות, אלא בעיניו ראיונה, קומט אויס אז מיט זיין מכוונש זיין נבואתו של משה אין ע"י מכוונש (מה שראת בעיניו).

ד. הן זען דער רמב"ם וואלט גע- רעכט נאר וועגן דעם חומר האיסור פון נבואת שקר, שה"י שלחו להטיף מצוה כ"י, וואלט ער דאן געזאגט, להכחיש התורה: היית אנער אז מיט בא"ה להכחיש" אין ער אויסן צו געבן א טעם — "שהרי" — פארוואס ער אין א נביא שקר וריני, דערציער זאגט דער רמב"ם "להכחיש נבואתו של משה".

אבער דער תירוץ אין א דוחק גדול. ווארום וויבאלד א מווייט שוין אז דער וואס איז מכוונש נבואתו של משה פאר- לייקט א זאך וואס "אינונה" און "שמעונוה", מכוונש התורה — כמבאר אין פריעדיקן פרק — אין דאן מסתבר

משה"י:

וועגן איינעם וואס זאגט "שה"י שלחו להטיף מצוה או לגרוע מצוה או לפרש במצוה מן המצות פירוש שלא שמענו (משה"י) או שאמר שאותו המצוה שזאגטו פה ישראל אינו לעולם ולדור דורות אלא מצוה לפי זמן וה"י, זאגט דער רמב"ם: "ער אין א נביא שקר שהרי בא להכחיש נבואתו של משה" (און די זעלבע זאך זאגט דער רמב"ם כסיום הפרק) כנוגע צו איינעם וואס זאגט "שה"י צוהו שמתעבד עבודת כוכבים היים בלבד או בשעה זו בלבד", אז ער אין "בא להכחיש נבואתו של משה".

אין ניט מובן: וויבאלד אז ער קומט מכוונש זיין (ניט נאר נבואת משה, נאר) א ציזוי בחובה [לא חסוף עליו ולא תגור ממנו] אז אין, וויבאלד ער ע"י עולם מו"ק — האט דאך דער רמב"ם געזאגט זאגן, "שהרי בא להכחיש התורה" וואס אין א גור מיוחד

משה"י שבפשוטו כוונתו לא לזיי התורה, דעמוכא מהמשך הדין שם (בהשגחה עסק). בנפריס בתורה, כיא, שבכוונש היסוד (הז) מודה: עיקרים (בפריס הקדמת פ' חלק) בנוגע לנבואת משה, וכמ' בענין הא', האמר שאין שם נבואת כ"י שמכוונש היסוד (הז) בנוגע לענין הנבואת.

(17) ראה ת"א ק"ט, ע"ב, הור"ע התורה שמשכה ע"י משה וכמ"ש ע"פ לאמר זו הדין, ומשם זה שחורה הלכות זה מבה"י, הו"י לא יתבטל משא"כ הנביאים שנוצחתי מבו"י, עיי"ש באורכה (וירא לקמן הערות 45, 47, 53). פ"ס ה"א (18) פ"ס ה"א (19) ה"ה. (20) ראה ג"א א — הביא הרמב"ם שם בחוליה חפ"ק.

(21) נציבט כ"ס כח — הביא הרמב"ם שם. להע"י, שבאגרת תימן פ"ב (בתרגום אפסו ע' ל) כתב, בל נביא שיבא כי וטען כי אות מכל המצות אשר ספר התורה כולל אותו ככל חובה היה הוא מכוונש משה רבינו שאמר כי ולפיכך כל נביא שיען שהוא לומר כי מפי שהוא מכוונש את משה

אז עס אין אנאנדער גדר לגמרי) גע- דארפט שטייען בספר היד, ובב"ל — אין ספר היד (וואס אין א ספר פון תלמוד) אין דער ארט פון ראיות ע"י הילכה, משא"כ א ראי' שכלית פאר- וואס א נביא שפיקש להכחיש נבואתו של משה אין א נביא שקר, (שהרי זה בא . . . להכחיש מה שראת בעיניו) — פאסט מער אין ספר המורה של הרמב"ם?

לכאורה האט דער רמב"ם געדארפט זאגן דעם דין בקיצור — אז דאס וואס מיר דארפן גלייבן אין פארגאן א נביא אין (ניט, מפני האת לכלי' נאר), מפני המצוה שזוה משה בתורה. אע"פ שאין אנו יודעים אם האת אמר אז בכלשו ול"ט, אין, א"כ עמל הנביא קצוה אמתה ומפתים גדולים ופיקש להכחיש נבואתו של משה" — וואס דער"כ אין ע"י מכוונש אמיתות התורה — אין אפילו א"כ בא האת המופת לא תשמע אל דברי הנביא ההוא".

ג. נאכמען: אין דעם פ"ב שלאח"י געפינט מען אז דער רמב"ם פאר- בינדט ענין התורה בכלל מיט נבואתו (16) וכו' משמע קצת נפרק זה (פ"ב) בחוליות: ובמה האמינו בו במעמד הר סיני כי שמענו הר סיני כי היא היא' לנבואתו, שבפשוט פ' ה"א, לנבואתו" היינו להמורה שניתנה על ידו מפ' ה' (כדומים גם משה' הרמב"ם שם, וזא"כ לא את אבותינו כרת ה' את הברית הוא', שהברית הוא בנוגע לתורה. ולהלוי גם מספר המקרה שם ס"ד, א) שמביא שם את דברי הרמב"ם (ובמה האמינו בו במעמד הר סיני) לענין אמונת פגלת התורה. ראה שם בחוליות הדרוש.

וכו' ממש כסיום הפרק, לפיכך אם עמד הנביא כ"י ופיקש להכחיש נבואתו של משה רבינו אין שמענו לו . . . שהרי זה בא אליך האת ונחתם להכחיש מה שראת בעיניו, שלכאורה מדובר כמי שמכוונש דין של תורה (משא"כ בה"ל תשובה פ"ב ה"ז) שכתב, שלשה הן התקיים אפיקורסין כי ההכחיש נבואתו של

בהלכה פון דברי תורה און דברי נביאים. ב. עפ"י אביערי — אז אונזער פאלגן דברי הנביא אין מצד דעם ציזוי התורה (און ניט מצד דעם "את" פאר י"ד, ה. אלא א ציזוי פון (כ"א ז') — אין זיט מנוב דער המשך פון פרק ה' (פון הילכות יסודי התורה) אין רמב"ם שווארן ער אין מארי' אין דאס וואס וואס אידן האבן געגלייבט אין נבואת משה רבינו אין ניט "מפני האמות יש לומר דופ"א) נאר על פי האמות יש לומר דופ"א) נאר "במה האמינו בו, במעמד הר סיני שעיינינו ראו ולא ור אונזינו שמענו ולא אחר": און דערנאך אין ער מטייט דעם פרק ז' אז לפיכך אם עמד הנביא ועשה אמתה ומפתים גדולים ופיקש להכחיש נבואתו של משה רבינו אין שומעין לו . לפי שנבואת משה רבינו אינה על פי האמות כדי שנוערך אותה וז' לאמות וז' אלא בעינינו ראיונה ובאונזינו שמענוה וכ"י" —

לכאורה: וויבאלד אז דאס וואס מיר גלייבן און פאלגן א נביא אמת (און ניט אז אנדער נביא) אין מצד דעם תוקף פון ציזוי התורה (אליי תשמעו"י) (לא תשמע אל דברי הנביא ההוא"י) — און (נטו מצד דער (ויעסערער) ודאות אז זיינען רייד אין דבר ה' — האט דער ענין (14) ראה חגיגה ג, ב. וש"י. וראה אנציקלופדי תלמודית ערך דברי קבלה. — ומה טובו, שאף שם, מה שהנביאים עתידים להנבואתו, קבלו מהו סיני' (שמיר פכ"ח, ג. ועיי"ש, ה"א, כל הנביאים לכו'. אלא אף הוכחות כ"י"ע מיט חילוק בתוקף שלהם. ידועה השקיים בפס"י הרמב"ם (ריש היל מלרי"ם), ד. התורה והתקנות והמנהגים (דחשבשבי"ע) כי נטות נטות לשמוע לזה והעובר על כ"א מה עובר בב"ה ונבי' כ"יכ חילוקים ביניהם. וראה לקמן הערה 50, 51. ה'לכה ג. (15)

עצמן, או נט ווען ער הערט עס מפי
התורמו²⁹.

און דער רגאנאטשאוער אין מוסוף אין
דיעס³⁰, אז אפילו ווען ער הערט עס מפי
הנביא עצמו — אין דער חייב זיבא ווען
ער הערט עס פון דעם נביא בעת
שמנובא: משא"כ ווען ער הערט עס
פונם נביא שפעעל, נאדעם ווי ער
אין מתנבא, אין עס אזוי ווי ער וואלט
דאס געהערט מפי התורה.

עפי' וואלט מען געקענט זאגן אז
אויב איינצען ברוי של משה האט
עובר געווען אויף א מצוה וואס ער האט
געהערט מפי משה³¹ — אין דא אין
דעם א חילוק צי ער איז עובר אויף
מצוה עי' אדער אויף אנדערע מצוות:
בא מצוה עי' — וויבאלד אז אנכי ולא
יהי' לך האט מען געהערט פון משה³²
בעת שמונובא³³ — האט עס (אויף) א דין
פון עובר על דברי הנביא³⁴: משא"כ בא
אנדערע מצוות וויבאלד אז מען האט זיי
געהערט פון משה אנדערע ווי ער האט
זיי געהערט מקב"ה³⁵ אין ניטא ביי זיי
(אויך ברוי של משה) דער חייב פון
עובר על דברי הנביא.

1. אבער לרד זאת, וואס עפי'
בלייבט שווער: פארוואס אין אנפאנג
פרק (וואו ער רעדט ניט וועגן עי')
זאגט דער רמב"ם, להכחיש נבואתו של
משה³⁶ אין אויך דער כללות הנבואה של
מיט לשון, להכחיש נבואתו של משה³⁷
מיינט דער רמב"ם צו מרמו זיין דעם
חייב מיתה בדיש בדרור של משה³⁸ א
דוחק גדול³⁹ ווייל⁴⁰:

(34) א יל שרמוז בעי' אהל כו הוא ככל עשרת
הדברים באם נאזמר שכל היוד דבורה ידבר משה
בשילהו כהפכה (ראה פריש"י יהודי יט (אצל שם)
כי כו רק בהי הבורה לא כהי דבורה הראשונה).
וראה עדה לירד שם ועוד.

(35) נוסף עי' שאופו הנביא בריבוי אנכי ולא ידעתי
לך עי' משה איך (פשיטת) פי' התנב"ם (דיש)
עסקינו) במלג שם (ראה מפריש המורה שם).
עיקריו מאמר ג פייז מילואים לת"ש סיפ' יתר'.
ועד.

(36) ולרוער גם דעפי' יש בנדודי התקופה
והשקיי' הידיעה האם בריבוי געלי' (אם שני'
בכלת גם הדוגא הפוחתה (אם) — והדומת).
לדוגמא: וואס יש בקדושת כהנ"ג גם קדושת כהן
שם.

שלא שמענוה (משנה) (אויף וואס דער
רמב"ם זאגט "להכחיש נבואתו של
משה") — אין ער דערמיט מכהיש,
לכאורה, דאס וואס די תורה זאגט, לא
בשמים ויא' (פון וואס מילענט אפ²⁶)
אז "אין נביא וישאי להדש דברי" —
דעם זעלבן פסוק וועלכן סאיז מכהיש
דער וואס זאגט "שה' צוה לו שהדין כן
כה" (וואס אויף דעם זאגט דער רמב"ם
"להכחיש התורה"):

וויבאלד אז ביידיע זיינען מכהיש דעם
זעלבן פסוק²⁷ — אין פארוואס זאל מען
מחלק זיין צווישן זיי און זאגן אז דער
וואס זאגט "שה' שלחו כה' לפרש כה"
איז בא להכחיש (נבואתו של משה) און
דער וואס זאגט "שה' צוה לו שהדין כן
כה" איז בא להכחיש התורה²⁸?

1. דער טעם פארוואס בייים סיים
הפרק ביי דעם וואס זאגט "שה' צוה
שתעבד עבודה כוכבים כה" זאגט דער
רמב"ם²⁹ — וואלט מען לכאורה געקענט
מכאיר זיין, בהקיים וואס עס שטייט אין
ספרי אירפן פסוק³⁰, "ודבר אליהם —
שלא להשיב את התורגומי' ולפי'
קומט אויס, אז דער דין פון העובר על
דברי הנביא חייב מיתה בידי שמים, אין
דוקא ווען ער הערט עס מפי הנביא

(26) כו מביא הרמב"ם שם היא ואת שבחתי
(שבת ק"ו, ר"ע א, וי"ג) חייב בחוקתי כו (ל' גלמד
מפסוק אחר בחוקתי שם) — וראה לת"ש שם, וראה
לקמן הערה 53.

(27) אלא שזו שאומר, שה' שלחו כה לפרש
במצוה פו המצות פירוש שלא שמענו משה'
(שבחלה א) — מכהיש נט בהכחיש שובת
הרמב"ם שם לפי' שבהם מביא שזיא עומדת
לעולם ולעלמי עולמים כה' כדמוכח גם מסיים
החלה בהרמב"ם, וראה גם סיים ר"ג.

(28) פרשתנו ית, ית.

לומר אז דאס איז דער טעם פון חומר
הלכות הדיני הנביא שקר
און עפי' — האט ער געדארפט זאגן
להכחיש התורה?
הי די תמי' אין נאך גרעסער: מאצי'
פינט אין זעלבן פוק אז דער רמב"ם
נצט טאקע דעם לשון "להכחיש
התורה" — אמ עקר דבר מדברים
שלמדנו מפי השמועה, און שאמר כדין
מדיני התורה שה' צוה לו שהדין כן הוא
... הר' זה נביא השקר . . . שהרי בא
להכחיש התורה שאמרה³³ לא בשמים
ווא³⁴ — אין ניט פארשטאנדן דער
שוני: בא "הוסיף מצוה או לגרוע
מצוה . . . מצות לפי זמן הוי' ואון איר
בנוגע צו עבודה זרה] זאגט ער
"להכחיש נבואתו של משה", און בנוגע
צו "עקר דבר כהן שאמר כהן שה' אמר
לו שהדין כה" זאגט ער "להכחיש
התורה"³⁵?

נאמער: בשעת איינער זאגט "שה'
שלחו לפרש במצוה זו המצות פירוש
התורה"³⁶?

23. זגבים ל' יב.
24. פס' הדי.
25. לכאורה הי' אפ"ל כהלכה א' שמדבר כמי
שכא לחוסף (כיריב) כדביים נאמרו מפי משה,
היינו תורה שנכתב. בזה נאמר, שכא לוחשיש
נבואתו של משה שנתורה בהי סיני: משא"כ כולכה
ד' אמ' — יל שמדלו בדי' תושבע' מפי' התנוונה
גירסת האובנבאל, "וכו אה עקי' דבר מדברים".
(ראה עי' ברמב"ם תול' מלפני' וכתי' הרמב"ם
וואו שם בהמש' הרמב"ם ויש גירסא, אז שאמר
ביי' שמדברי' השמועה). לכו כחם בזה "להכחיש
התורה" ולא, להכחיש נבואתו של משה.
אבל דוחק וואו זמא עני' אהי' גם זה נתן
למשה מסיני (ראה הקדמה הרמב"ם לספר הדין
במחלתו, וראה הקדמות לפירוש ד"ה, "החלק
הראשון, ולרוער גם מאגת תימן שם בספר תפוק
מפי' שום מכהישים נבואת משה רבינו שאמר לנו
בש"ה על פי התורה".

(33) א יל שרמוז בעי' אהל כו הוא ככל עשרת
הדברים באם נאזמר שכל היוד דבורה ידבר משה
בשילהו כהפכה (ראה פריש"י יהודי יט (אצל שם)
כי כו רק בהי הבורה לא כהי דבורה הראשונה).
וראה עדה לירד שם ועוד.

(34) נוסף עי' שאופו הנביא בריבוי אנכי ולא ידעתי
לך עי' משה איך (פשיטת) פי' התנב"ם (דיש)
עסקינו) במלג שם (ראה מפריש המורה שם).
עיקריו מאמר ג פייז מילואים לת"ש סיפ' יתר'.
ועד.

(35) ולרוער גם דעפי' יש בנדודי התקופה
והשקיי' הידיעה האם בריבוי געלי' (אם שני'
בכלת גם הדוגא הפוחתה (אם) — והדומת).
לדוגמא: וואס יש בקדושת כהנ"ג גם קדושת כהן
שם.

(36) א יל שרמוז בעי' אהל כו הוא ככל עשרת
הדברים באם נאזמר שכל היוד דבורה ידבר משה
בשילהו כהפכה (ראה פריש"י יהודי יט (אצל שם)
כי כו רק בהי הבורה לא כהי דבורה הראשונה).
וראה עדה לירד שם ועוד.

אין עדין אין די מעלה פון תורה ארייך
נבואה: די ציונים שעיי הנביאים [לכו
למקום פלוגי, אדער אל הלכה⁴⁸,
וכי"ב] — ויינען געזאגט געווארן צוליב
א תעלה וואס וועט ארויסקומען דער-
פון, אין דערפאר ויינען דאס ציונים⁴⁹
לפי שעה⁵⁰.

אפילו אוינע ציונים וואס קומען
ליצות על דברי התורה ולהזויר העם
שלא יכבדו עליה ווי [וכו' תורת משה
עברית]⁴⁸ — אין וייער מכון ותכלית
(ניט זיי גופא, נאר) "ליצות על דברי
התורה כו"⁵¹.

משא"כ דברי התורה, אין (בעי-
קרא⁵¹) — זיי גופא ויינען רצונו של
לא מפי שריא נבואת משה, כ"א מפי ויתור רצונו
הצנני של הנביא (שלמעלה מנבואה).
(48) ומביא שם הלכה ב'
(49) ומביא שם הלכה ב'
שאמר הנביא (במקום מעוננים וקסופים) [ואה
רמב"ם הל' יסודות פ"י הל' ה': זה למד שאז הנביא
קעמ' לכו אלא להודיענו כו' וקצתו לפיתוי ד' ש'
והולק השני, וכל עניניהם כו'. אהר' חזק' שם
ד"ה והמשיך הוה בסופו] — שאז עינו לצות כו'
לומר רצונו⁴.

וגם נבואת שהוצרכו לדורות ונבואת
(מגילה י"ג, א) — ראה רמב"ם סוף הל' מגילה
שנבואת וכתובים אנם נצויים כהר"ה, וראה תו"א
שבהערה 45, ולהער' מפריי חולד' אלה א: תורה
משו קרי' תורה לפי שיתנה חולד' לדורות ושל
נביאים לא קרי' אלא קבלה שקבלו מות הקידוש כל
נבואת נבואה לפי אורב' השעת והתור והמשה.

(51) להער' מעיקרי שם פ"ב.
(52) גם עיי' לימוד ושקו"ט דבריו קבלה (נביאים
וכתובים) — ואפילו מנבואת ישראל וכו' א: אהר'
אמר לקוחים (נבא פמ"ג) שם פ"ה (עוד) ומשא"כ
דברי הנביא, לכו למקום פלוגי (כור"ב) אכל
בפס"ד — יש חילוק בין דברי קבלה כרי' ודברי
תורה, וראה לעיל הערה 50, 14.

ואלי יש להסביר שהתורה ופס"ד (רצונו) יש
חילוק בין ד"ה וד"ס כו', אל נשקו"ט (כתובים) —
הרי דרכי שוים בנוגע ד"ה, ד"ס, מנהגים וכו'.
ועיי' המש' תעריב פשיד' ונבטי' בעני' המשכת'
העצמות עיי' סתים או גליא תורה כו' ואר"מ.

קיינ שייני גריען אדער תוספת —
ווארום ויהבאל או תורה און מצות אונט-
האלטן אין זיך דעם "אנא נפש" פון
אויבערשטן, אין דאך ניט שייך אין זיי
קיינ שייני⁴⁵ — כש' ווי סאיז ניט שייך
קיינ שייני אין דעם אויבערשטן⁴⁶ אליין.
[כסגנון אהר' ווען דער רצון הקב"ה
אין די מצוות התורה וואלט געווען נאר
כבדי דורך ווי⁴⁷ וואס באקומען שבר, צו
צערגרייבן א מעלה וכי' וכו', וואלט
געווען שייך צו זאגן, אז א שייני (עלי
או ריידה) אין די מקיימ' המצות זאל
גורם זיין א שייני אויך אין די מצוות;
ויהבאל אבער אז דער רצון הקב"ה
אין די מצוות התורה אין א רצון נעמן,
אזוי וויל ער מצד עצמו — אין דאך ניט
שייך אז אין דעם זאל זיין א שייני
ח"ו]⁴⁹.

(45) ויש (נהי סג) מצות כסילות לעיל —
אין הנהיג' שנתפסו זיך כ"א שנתפסו בנתיב
הער' תפיסת מקום לגבי האר' העצמי לענין וכו'.
גרייני דומשבת המצות עכשיו הוא באר' עיי' לגבי
ההמשכה דמצות לעודו כו' ועיי' יהי כסלים נבטי'
הער' תפיסת מקום (המש' תעריב ח"א פמ"ג).
ח"צ א רענט. ועוד) וראה ע"ז תו"א צ"ב, א ק"מ.
ע"כ בנוגע לנביאים וכתובים (אל ראה לקמן הערה
50), ולהער' מלקי"ת ר"ה נ"ג, רע"ד. אהר' בשלח ע'
תורה ואלק'. — וידוע השק"ט הוה ממשות המוג'
בנדה שם, וכו'. אהר' ש"ס (ארו"ק סו"ס כו' וכו'. וראה כותסמו
בלק"ב) קרי' ש"ס (ארו"ק ח"א לאהר' שם.

(46) ראה תו"א פ"ה (ל"ב א): וליי רצונו
שדבריו שריא הוורה הוא נצוי וכמי' דבר
אלקינו כו' (ראה לקי"ש ח"צ ע' 240, וש"ע).
(47) עפתי' סוד קושיות (תעריב) שם פ"ה על
דעת הרמב"ם שהתורה הוה לא תיה' פהתפת כו'.
וכו' מתורצת ממשות משייתו שם פרק כ"י: שאם
שעשה עיקר משה עיקר פו' העיקרים כו' חזר
לשעשה עיקר שאר הנוסח' הוה ושל' חשונה, וראה
שדעת' לומר שאמלא' העיקר הוה כבי' הוי אפשי'
לשמע' לנביא לבטל דברי משה, והוה תוכח אר'
מפני' לנביא המסו' כו' —
כי הוה שהתורה היא, לעולם ולעולמי עולמים אין
ל' לא שטי' כו' (ראה נביא רשאי' לחדש דברי' הוה

כללות כל התורה — זאגט די גמרא³⁹,
או אנכי אין א ר"ת, אנא נפשי כתבתי
יחבתי", או דער אויבערשטער האט זיך
כבכול אריינגעצייגט און אריינגעגעבן
אין תורה, וכמדומ' — אז דורך תורה
אין, אותי אהר' לקוחים⁴⁰.

וואס דערפאר אין מובן, אז די מצות
התורה ויינען ל'ט נאר א משי"ת צו
קבלת שבר, אדער צו צערגרייבן צו
דער מעלה ועילוי פון, סגולה גו'
ממלכת כותלים וגוי קודש⁴¹, "ליצור'
את הבריות⁴² וכי' נאר (אויך ובעיקר)
אז אין זיי גופא באשטייט דער מכון
ותכלית.

[כשם ווי סאיז ניט שייך צו זאגן אויך
דעם אויבערשטן] (אנא נפשי) אז ער
אין ח"ו צו אמצע"ה צו עפעס אנדערש
— אזוי אין עס ניט שייך צו זאגן בנוגע
צו די מצוות המורה⁴³, וואס אין זיי אין
דא דער "אנא נפשי".
און דאס אין אויך דער טעם וואס די
מצוות בתורה ויינען, "לעולם ולעולמי
עולמים"⁴⁴, און סאיז אין זיי ניט שייך

(39) שנת קוה, א וכו' וכו' רע"י. וראה לקי"ת
שלה מה סעיף ואילך. ועוד.
(40) ראה שמו"ט פ"ל"ג, ה' התחמת תורתה ג.
(41) יחולקו' הוה.
(42) ב"ר ר' פמ"ד, ושי' תחומת שמיני ג' וראה
מהי ח"צ פמ"ד, וראה המש' תריס' (ס"ד תמ"א.
המש' תעריב ח"צ ע' ותקנ"ב ועוד) ד"מ, איכמ'
ל' להקפ"ט לפי ששוחט כו' הוי לא נתנו המצות
אלא בצור' בהם את הבריות", הוה בבחי' חיצונית
אל בפנימית אכמ"ל לו כבכול ליתו שהוה רצון
עצמי כו'.
(43) וכמאמר, כל המצות מתחייבים אל
העצמות" (ראה באורכה תורת שלום ס"ע 190
ואילך), וראה המש' תריס' (ס"ד תמ"א ואילך)
שהרצון מצוות שהוה בחי' רצון עצמי שכל עצמותו
כבכול ברצון הו'. לפי נשא העצמות כו'. המש'
תעריב ח"צ שהערה 45 (וראה לקי"ש ח"צ ע' 243
ואילך).

א) ויהבאל אז דיין הנ"ל אין בליין
בדורו של משה — אין דאך מאי דהוה
הוה³⁷.

ב) דער חייב מיתה בדיש' בא עובר
ע"ז (בדור המדבר) אין לפי הנ"ל ניט
פארנונדן מיטן ענין פון נביא השקר,
נאר מיטן ענין פון ע"ז; ווען אמצע"ה
(פון דור המדבר) דינט ע"ז — אויך ווען
ער זאגט ניט דערביי, "שה' צוה" — אין
ער חייב מיתה בדיש' שמים.

אין אויב דער רמב"ם וואלט געוואלט
מרמז זיין דעם דיין הנ"ל, האט ער עס
געווארפט טאן אין הלכות ע"ז³⁸ — און
ניט באם דיין פון נביא השקר וועגן
וועלכן דער רמב"ם רעדט דאס

ה. וועט מען דאס אלץ פארשטיין
בהקיימים דעם ביאור — בקיצור עכ"פ —
אין דעם וואס מען האט דערמאנט
פרייער (סעיף א), וועגן דעם גדל בהלכה
(און בפ"ד א), וועגן התורה בכלל) און דער
מעלה פון מצוות התורה (בהר' סעיף)
אויך די ציונים שעיי הנביאים:

אופן ווארט, אנכי" — דער ערש-
טער ווארט פון די עשרת הדברות,
היינט (וידוע האר' מפתחות ע"ה א דמב"א ג'
מחמת): אם שלית כעלת חמשי יש בה חייב צעית
ר"ל חמשי הוה גדל וחשי או ד' ועוד אחת (ראה בפ"י
צפתי' הל' אסתי' פ"ה ח"א, עות' ר"ש קורח ועוד),
רע"ז בנדי"ז; האם כוונתו שווא' לעלה מנבואה
יש גם בה גדל ויין נבואת חוועל' על דברי חייב
מיתה שדיש' אז שהוה לידו שייך בזה הדין
דעריב על דברי הנביא — ראה צפתי' מוה"ת שם
ע"ה א.

(37) אלא שיי'ל (בדוחם עכ"פ) שפשימ' כשיקמו
בתורה, שאז יש על דור המדבר (ששמע' הדברות
ממשה בנת שמתנבא) דין דשמע' מפי הנביא,
וליהער' מתפלגות (מתנודד' ק"ה א, ב) אם דור
המדבר פון ליה' ותיק לעקריב, וראה לקי"ש ח"צ ע'
248 (ס"ב), ואר"מ.

(38) או עכ"פ בהלכה ב' כא'.
(44) לשון הרמב"ם שם רפ"ט.

קיינ שייני גריען אדער תוספת —
ווארום ויהבאל או תורה און מצות אונט-
האלטן אין זיך דעם "אנא נפש" פון
אויבערשטן, אין דאך ניט שייך אין זיי
קיינ שייני⁴⁵ — כש' ווי סאיז ניט שייך
קיינ שייני אין דעם אויבערשטן⁴⁶ אליין.
[כסגנון אהר' ווען דער רצון הקב"ה
אין די מצוות התורה וואלט געווען נאר
כבדי דורך ווי⁴⁷ וואס באקומען שבר, צו
צערגרייבן א מעלה וכי' וכו', וואלט
געווען שייך צו זאגן, אז א שייני (עלי
או ריידה) אין די מקיימ' המצות זאל
גורם זיין א שייני אויך אין די מצוות;
ויהבאל אבער אז דער רצון הקב"ה
אין די מצוות התורה אין א רצון נעמן,
אזוי וויל ער מצד עצמו — אין דאך ניט
שייך אז אין דעם זאל זיין א שייני
ח"ו]⁴⁹.

(45) ויש (נהי סג) מצות כסילות לעיל —
אין הנהיג' שנתפסו זיך כ"א שנתפסו בנתיב
הער' תפיסת מקום לגבי האר' העצמי לענין וכו'.
גרייני דומשבת המצות עכשיו הוא באר' עיי' לגבי
ההמשכה דמצות לעודו כו' ועיי' יהי כסלים נבטי'
הער' תפיסת מקום (המש' תעריב ח"א פמ"ג).
ח"צ א רענט. ועוד) וראה ע"ז תו"א צ"ב, א ק"מ.
ע"כ בנוגע לנביאים וכתובים (אל ראה לקמן הערה
50), ולהער' מלקי"ת ר"ה נ"ג, רע"ד. אהר' בשלח ע'
תורה ואלק'. — וידוע השק"ט הוה ממשות המוג'
בנדה שם, וכו'. אהר' ש"ס (ארו"ק סו"ס כו' וכו'. וראה כותסמו
בלק"ב) קרי' ש"ס (ארו"ק ח"א לאהר' שם.

(46) ראה תו"א פ"ה (ל"ב א): וליי רצונו
שדבריו שריא הוורה הוא נצוי וכמי' דבר
אלקינו כו' (ראה לקי"ש ח"צ ע' 240, וש"ע).
(47) עפתי' סוד קושיות (תעריב) שם פ"ה על
דעת הרמב"ם שהתורה הוה לא תיה' פהתפת כו'.
וכו' מתורצת ממשות משייתו שם פרק כ"י: שאם
שעשה עיקר משה עיקר פו' העיקרים כו' חזר
לשעשה עיקר שאר הנוסח' הוה ושל' חשונה, וראה
שדעת' לומר שאמלא' העיקר הוה כבי' הוי אפשי'
לשמע' לנביא לבטל דברי משה, והוה תוכח אר'
מפני' לנביא המסו' כו' —
כי הוה שהתורה היא, לעולם ולעולמי עולמים אין
ל' לא שטי' כו' (ראה נביא רשאי' לחדש דברי' הוה

כללות כל התורה — זאגט די גמרא³⁹,
או אנכי אין א ר"ת, אנא נפשי כתבתי
יחבתי", או דער אויבערשטער האט זיך
כבכול אריינגעצייגט און אריינגעגעבן
אין תורה, וכמדומ' — אז דורך תורה
אין, אותי אהר' לקוחים⁴⁰.

וואס דערפאר אין מובן, אז די מצות
התורה ויינען ל'ט נאר א משי"ת צו
קבלת שבר, אדער צו צערגרייבן צו
דער מעלה ועילוי פון, סגולה גו'
ממלכת כותלים וגוי קודש⁴¹, "ליצור'
את הבריות⁴² וכי' נאר (אויך ובעיקר)
אז אין זיי גופא באשטייט דער מכון
ותכלית.

[כשם ווי סאיז ניט שייך צו זאגן אויך
דעם אויבערשטן] (אנא נפשי) אז ער
אין ח"ו צו אמצע"ה צו עפעס אנדערש
— אזוי אין עס ניט שייך צו זאגן בנוגע
צו די מצוות המורה⁴³, וואס אין זיי אין
דא דער "אנא נפשי".
און דאס אין אויך דער טעם וואס די
מצוות בתורה ויינען, "לעולם ולעולמי
עולמים"⁴⁴, און סאיז אין זיי ניט שייך

(39) שנת קוה, א וכו' וכו' רע"י. וראה לקי"ת
שלה מה סעיף ואילך. ועוד.
(40) ראה שמו"ט פ"ל"ג, ה' התחמת תורתה ג.
(41) יחולקו' הוה.
(42) ב"ר ר' פמ"ד, ושי' תחומת שמיני ג' וראה
מהי ח"צ פמ"ד, וראה המש' תריס' (ס"ד תמ"א.
המש' תעריב ח"צ ע' ותקנ"ב ועוד) ד"מ, איכמ'
ל' להקפ"ט לפי ששוחט כו' הוי לא נתנו המצות
אלא בצור' בהם את הבריות", הוה בבחי' חיצונית
אל בפנימית אכמ"ל לו כבכול ליתו שהוה רצון
עצמי כו'.
(43) וכמאמר, כל המצות מתחייבים אל
העצמות" (ראה באורכה תורת שלום ס"ע 190
ואילך), וראה המש' תריס' (ס"ד תמ"א ואילך)
שהרצון מצוות שהוה בחי' רצון עצמי שכל עצמותו
כבכול ברצון הו'. לפי נשא העצמות כו'. המש'
תעריב ח"צ שהערה 45 (וראה לקי"ש ח"צ ע' 243
ואילך).

בנדרתו ויעזר ויט נאך דער אמת הוי"ה אלקים פון אלקות בכלל, נאך ארץ דער אמת פון תורה וואס איז (מצד עצמה) העכער פון גויז הנבראים. דורכדעם וואָס ענינו ראו כ"י ואתנו

שמע"י נבואתו של משה, האט מען ד' אמנה שלמה שאיז בן דפי"א אור ארץ דעם אמת פון תורה (שלמעלה מנבואה) ויש לומר: דאָס וואָס דער תוקף האמונה אין תורה איז דווקא דורך נבואת משה"ס, איז עס דערפאר ווייניג זיין נבואה איז במעלה ומדרגה הכ גדולה שנבואה — און אין ביילדגא וקצות: כ"י מצד דעם גילי הנבואה וואָס די התגלות אלקות איז אין העכסטן אופן (במראה לא בחידות) דעם און קיי לאצד"ג וואָס ער איז עומד שלם"ס ד.ה. זאָ דאָס איז חגגה מעצדן צו אים ווי ער איז למטה שלמה נבואה. און דעריבער איז זיין נבואה כ"י" צו אראָפּטראַגן תורה (שלמעלה מנבראים) אין גזר הנבראים און זי איפטאָן כ"י זיי דעם תוקף האמונה וההאמתות אין תורה.

און דערמיט איז אויך מוסבר וואָס זיי ווייטערדיקן פּרק, וואו דער רמב"ם רעדט וועגן איינעם וואָס זאָט, שלחו להוסיף מצוה וואָס זאָט, ער א א דער רמב"ם דעם לשון התורה שרייב'דיק דער רמב"ם דעם לשון התורה שרייב'דיק שקר שהרי בא להחיש נבואתו ע"י תורה" :

דאָס איז נישט סתם א הוכחה אז ער איז א נביא שקר, נאך דערמיט איז דער

(59) ראה רמב"ם הל' יסודות פ"א הי"ד (נמצא כ"כ לייחוד מציאות פ"א פ"ט.
(60) להעיר מציאות פ"א פ"ט.
(61) רמב"ם פ"א שם הי"ד ע"י.

שמעונו... זה בא... להחיש מה שראית בעיניך כ"י — אז דאָס איז נישט סתם א הסברה והוכחה פארוואָס, אין שומעני ל"י, נאָך א הגנה און אויך אין דער הלכה זיינען דאָ צוויי ענינים:

(א) דער תוקף הוודאות אין דער אמונה דארף זיין עד כדי כך, כ"י אפילו אחרות ומופתים גדולים ויעלן נישט מטיל ספק זיין אין דער אמונה.

(ב) בכדי אז די אמונה זאל נישט אפגע-שוואַכט ווערן דורך די אחרות ומופתים, איז דאָס דורכדעם וואָס א איד איז זיך מסביר, אז דאָס איז מבטיח "נבואתו של משה שראינו ושמענו" — און אויך אחרות ומופתים זיינען נישט ביכולת צו מטיל ספק זיין אין זאָר וואָס "ראית בעיניך". ד.ה. אז די שילמות דער תוקף הוודאות, פון איד שומעני ל"י איז מצד דעם וואָס דאָס איז "בא להחיש נבואתו של משה שראינו וששמענו".

י"ד. א דוגמא נפק"ל בהלכה למעשה כמעל פון תוקף פון בעינינו ראינו: איז עד נעשה דיין — וואָרום ווי-באלד אז בעינינו ראה"י — איז דער תוקף שולל די מעגליכקייט פון "והצילי"ס.

משא"כ ווען עס איז געווען באזיין שמע פון מאה עדים כשרים ששמען אדער ראו.

יא. ויש לומר, אז דער טעם פנימי פארוואָס דער אייבערשטער האָט די נבואת משה מאמת געווען (אין אן אופן פון "ענינו ראו כ"י" דוקא כ"י, מנמד הר סיני" ווי דער רמב"ם איז מאַריר בזה), איז ווייל דער תכלית פון נבואת משה איז צו פּעלע זיין אן כ"י אידן זאל

(59) ראה רמב"ם הל' יסודות פ"א הי"ד (נמצא כ"כ לייחוד מציאות פ"א פ"ט.
(60) להעיר מציאות פ"א פ"ט.
(61) רמב"ם פ"א שם הי"ד ע"י.

ומשיג זיין עצם התורה"ס משא"כ נבואתו וואָס ענינה איז א התגלות אלקות צו נבראים, גילה סודו"ס, אין זיינע גזר"ס (אויב עס זיינען פאָראַן די תנאים פון חכם גבר"ס וכו') — איז דאָס אין אן אופן אז די התגלות פּעלעט כ"י אידן למטה א תוקף האמונה אין אלקות.

עפ"ז איז מוכן די אייכות הכיאר אין רמב"ם (פרק ח) אין דעם אופן האמונה פון אידן אין נבואת משה (און תורה משה) — ווייל דאָס איז (נישט סתם א טיפור בתורה, נאָך) א הגנה, און אין דער הלכה זיינען דאָ צוויי ענינים:

(א) די אמונה וואָס א איד דארף גלייבן אין נבואת משה דארף זיין בתוקף הוודאות — אז אמונה שלמה שאין כו דופי".

(ב) בכדי אז די אמונה זאל זיין באופן כזה, דארף זי זיין (נישט) מפני האחרות" (נאָך) מצד דעם וואָס ענינו ראו כ"י ראובנו שמע"י, וואָס דוקא דאָ קען זיין אז אמונה שלמה שאין בה דופי.

און ער"ז איז עס בנוגע וואָס דער רמב"ם איז מסביר פארוואָס מ'דארף נישט גלייבן און נישט פאָלגן א נביא וואָס איז "בא להחיש נבואתו של משה" אפילו ווען ער ווייט, אחרות ומופתים גדולים" — ווייל "נבואת משה רכינו אינה על פי האחרות כדי שנועיר אותה זה לאחת זה אלא בעינינו ראיה וראובנו

(54) משא"כ בנוגע לנפש (וירחנית) — שעכ"פ תופס עצם תפיאחת.
(55) עמוס ג.
(56) ראה שער תריסר ושער היחידים (להארייז) בתחלתם. ובשער היחוד והאמונה ספ"ג, לנביאים ומתנשבות בשבילם השגתם במראה הנבואה וגם במחשבתם וידיבותם כ"י. ולהעיר מציאות פ"א פ"ט ואל"י.
(57) רמב"ם הל' יסודות פ"א פ"ט.

הקב"ה, רצונו העצמי".

און דאָס איז אויך דער טעם וואָס איז נביא רשאי להדש דבר" (בתורה) — ווייל דער דבר ה' פון תורה איז העכער פון דעם דבר ה' שבנבואה"ס.

ט. אע"פ אז דער תוקף פון תורה איז גריסער ווי דער תוקף פון נבואה, און דוקא תורה, עומדת לעולם ולעולמי עלמים" — איז אבער מצד דעם גופא דאָ א מעלה בנוגע נבראים — אין נבואה איבער תורה:

וויבאלד תורה איז דער רצון עצמי של הקב"ה, איז זי העכער באן ערוך פון גזר נבראים, אז זיי זאלן קענען תופס

(52) ובלשון תהלה: עורר רוח כח" תפארת (ראו ברכות ג' ט"ז) (נבואת משה"ס נצח תודת) (שער הנבואת לראייתו — ובהו בשער היחוד והאמונה פ"ד): שהתוליד בימים הוא זמנאות נפא (נבואתו תודת חזון) (השמות חקיק — פחה אלוהי), ולכן בתורה (נבואתו) אין שניו כ"י משא"כ נבואת שיהא לכ"י גופא שייכת לוהיה ויהא גבר יעניו. וראה אגוד"ס פ"ט.

(53) עפ"ז איל"י של שכלו ובהו ברמב"ם הפסק (נצבים ל' כ"י), לא בשמים היא: לענין זה, שאין נביא רשאי להדש דבר"י ולא הכותב שכתוב (שבת תרי"ט שבתות 56) אלה הנבואות (בחושינו כו' לד), כי (ניסוח על טעם הפשוט (ראה לוח"ט שם) שמתפסק אלה הנבואות למידו בדין שאין תביא רשאי להדש דבר משא"כ הכותב "לא בשמים היא" מפורש הוא ברמב"ם כאן — הנהו כוה רמו גם שטורה היא למעלה גם מנבואת משה, כי מהכחם אלה המצות אשר צוה ה' את משה נ"י, אפטר לומר דוח שאין נביא רשאי להדש דבר תנחה הוא — לפי שנבואת שאר הנביאים היא למטה מנבואת משה ותורה היא נבואת משה (והוא ה"י שם לעיל הערה 17. וראה הערה 47 בעיקר שם ספ"ג, ולכן תביא הכותב "לא בשמים היא" שמה מוכו"י. שאינה שייכת לענין הנבואת בכלל, גם לא לנבואת משה. ולהעיר מדברי רד"ק לוח"ט ר"ע סמות.

(*) אבל תעור סת"י ט"ט לא נבטריא היא אורייתא. אין מהו 12 חזו נמשח נביא כ"י

לפועל איין אזא אופן פון פסקינען הלכות
 היפך פון א ציורי בתורה פון דעם ציורי
 התורה, לא בשמים היא.
 אז דעריבער זאגט דא ניט דער
 רמב"ם "להכתיש נבואתו של משה", נאר
 להכתיש התורה ווייל יענער איז
 מכותש נאר א דין פון תורה — אבער
 ניט מעמד הר סיני (און ניט די יסודי כל
 התורה) וואס איז נחמת געווארן דורך
 נבואת משה שראינו ושמענו.

(משניות חנה"ש ושי"פ נשא תשל"ד)

אז ער ניט מכותש בהו די יסודי כל
 התורה — ער רעדט נאר וועגן א דין
 פרטיי אין תורה, אז קייט זיין נבואה איז
 דער, "דיין כר" [כיין אז עס קען זיין אז
 "כיין את ההלכה לטמא את הטמא
 ולטהר את הטהור" — ער קומט גאר
 מאמת זיין דעם דין פון תורה] — נאר

לשון הכספי תהיל. והעיר מסיגי שם סוף
 הרג. (66)

יג. אבער דעם לשון "להכתיש
 נבואתו של משה" שרייבט דער רמב"ם
 בליין בנוגע צו א נביא וואס זאגט "שה'
 שלחו להוסיף מצוה וכו'" [און אויך ביי
 דעם וואס זאגט "שה' צוהו שומעב
 עברת כוכבים וכו'"]; משא"ל אינעם
 פאל ווען "עקר דבר מדברים שלמדנו
 מפי השמועה או שאמר כו' שה' צוה לו
 שהדין כך כו'" זאגט ער (ניט) "להכתיש
 נבואתו של משה", נאר) "להכתיש
 התורה" —

דער ביאור איז דעם:

בשעת⁶³ א נביא זאגט "שה' שלחו
 להוסיף מצוה או לגרונן כו' או לפרש
 במצות מן המצות פירוש שלא שמונו
 ומשה" וועל אמת כרכ אפי' ער זאגט
 "שה' צוהו שומעב נכחה כוכבים" —
 איז דער מכות פון זיין דיבור צו מכותיש
 זיין דעם יסוד פון, מעמד הר סיני⁶⁴ —
 אז דער אייבערשטער האט אויסגע-
 קליבל משה רבינו און דורך אים געגעבן
 אידן גאנג תורה, לעולם ולעולמי
 עולמים";

און וויבאלד אז "מעמד הר סיני" איז
 ביי אידן נחמת געווארן דורכדעם וואס
 "עינינו ראו כו' ואזינו שמעו" נבואתו
 של משה — קומט אויס, אז ער איז
 דערמיט "מכותש נבואתו של משה"⁶⁵.
 משא"ל דער וואס "עקר דבר כו' או
 שאמר כו' שה' צוה לו שהדין כך כו'"

רמב"ם מחדש נאר א הלכה — כאטש אז
 נבואת משה איז ללמדת פון תורה⁶⁶, וויי
 באלי אבער אז נבואת משה איז מאמת
 די אמנות אין תורה אז, אין לה לא שינוי
 כו" או אז, אין נביא רישא לחידוש דבר",
 דעריבער, דארף אויך דער תוקף פון
 שלילת ההכתישה (ניט צוהערן זיין צום
 "את ומתות") קומען דורקא מצד נבואתו
 של משה.

יב. עפ"י כתיביל קומט צו א הסברה
 מיוחדת אינעם סדר און די תלוקת
 הפירוקים אין הלכות יסודי התורה בענין
 הנבואה:

אין פרק ז' רעדט דער רמב"ם וועגן
 עניי הנבואה בכלל, און אויך ווי נבואת
 משה האט איין זיין די מעלה היל גדולה
 שבנבואה (ווי ער איז מאריק איין די
 פרטים שבנבואה):

דערנאר, בהמשך צו דעם גודל
 העילוי אין נבואת משה, איז ער ממשיך
 אין דעם פרק שלאח"כ, אז מצד דעם איז
 דא נאר א העפעריקייט אין נבואת משה,
 וואס, במה האמינו בו, במעמד הר סיני,
 וואס די נבואה איז אין אז אופן פון
 "ראינו ושמענו";

און בהמשך לזה, אז נבואת משה איז
 פארבונדן מיט "מעמד הר סיני", זאגט
 ער איז ווייטערדיקן פרק, אז מצד דעם
 איז נבואת משה מאמת אויך די אמנות
 אין אמיתות התורה שגומעלה מנבואתו,
 דאס וואס תורה איז "עומדת לעולם
 ולעולמי עולמים" ו.א.ו. נביא רשא
 לחדש דבר" — ונמילא, אויב א נביא
 קומט און זאגט "שה' שלחו להוסיף
 מצוה וכו'", איז ער, "מכותש נבואתו של
 משה".

(62) ראה לעיל הערה 47, 53.

(63) ראה כס"ט לרמב"ם שם פ"ט הלכה ד'.

(64) דגם כ"ש, א. לפרש מצוה מן המצוות היינו
 שאומר, ש"ה שנתח. לפרש במצוה משא"כ בהלכה

די לקמן, א"מ עקר דבר מדברים כו".

(65) ויחידה מון י"ל בנוגע לע"ז הנבואה בהלכה
 ה' שנתחמת אצל כתיביל במעמד הר סיני (ראה לעיל

כפנים ס"ד) וכתיביל מלישאל ראה בשעת מ"ת הקול
 יצא מ"י רוחות כ"י כתיביל ראה ש"ה אהל.